

1 התובע עבד לבדו בחדר שגודלו 3- 2.5 מ' ובו חלון ומזגן ודלת הפונה
2 ללובי, שם ישבה העובדת המעשנת.
3 העשן חדר לחדרו של התובע, אשר בילה בחדר את מרבית שעות
4 עבודתו.

5
6 ד. בסתיו '97 לקה התובע בשפעת, וכשחזר לעבודה לא הצליח להחלים
7 מהמחלה שכן העשן הפריע לו. כל בקשותיו מהפקידה לחדול מעישון
8 במקום העבודה לא נענו.
9 הפקידה המשיכה לעשן במקום העבודה ואיש לא אסר זאת עליה.

10
11 ה. כיוון שפניותיו לא הועילו, פנה התובע לרופא תעסוקתי מטעם קופ"ח
12 מכבי, וכן גם לרופא של משרד הבריאות.
13 יחד הם ביקרו במקום העבודה וקבעו, שאין לעשן במקום העבודה,
14 והעישון עלול להזיק לתובע.

15
16 ו. הממונה במקום קבע כי אחד החדרים ישמש גם כחדר עישון.
17 חדר העישון הזה, בו עישנו עובדים נוספים, פנה אף הוא ללובי באופן
18 שהעשן יצא לחדר המבואה.
19 חלון שאמור היה להיות פתוח בחדר העישון היה סגור גם בחורף.
20 כשהיה התובע יוצא מן המשרד היו העובדים מעשנים בכל מתחם
21 העבודה, כשהיה חוזר למשרד היה המתחם ספוג עשן.
22 התובע נחשף לעשן כבד במשך כחצי שנה.

23
24 3. הנתבע כפר בקשר הסיבתי הרפואי בין מחלת התובע לבין עבודתו, וטען כי
25 מחלת התובע אירעה על רקע מצב בריאותו הקונסטיטוציונלי.
26 לחילופין טען הנתבע כי השפעת העבודה על הופעת מחלת התובע היתה
27 פחותה בהרבה מהשפעת גורמים אחרים.

28
29 4. כמומחה רפואי בשאלת הקשר הסיבתי הרפואי מונה דר' גפן טמיר, רופא
30 תעסוקה, ואליו נשלחו השאלות הבאות:
31 א. מהי מחלתו של התובע?

1

2 ב. האם יש קשר סיבתי בין מחלת התובע לבין עבודתו כפי שתוארה
3 בהחלטה דלעיל?

4

5 ג. אם התשובה לשאלה הקודמת היא חיובית - האם מחלתו של התובע
6 היא תוצאה של תהליך תחלואי, או שהיא תוצאה של אירועים
7 זעירים (מיקרוטראומות) - פגיעות זעירות וחוזרות בדרכי הנשימה
8 של המבוטח שניתן לאתר בזמן או במקום?

9

10 ד. אם קבעת כי היו פגיעות זעירות - האם יש לראות במחלת המבוטח
11 תוצאה של אותן פגיעות קטנות וחוזרות, שבמצטבר גרמו להופעת
12 המחלה ממנה סובל המבוטח? במלים אחרות, ההיתה כל פגיעה כנייל
13 בעלת אופי בלתי הפיך (IRREVERSIBLE) כך שבהצטרף אליה פגיעות
14 זעירות דומות וחוזרות נוצר המצב הקיים?

15

16 ה. אם התשובה לשאלה הקודמת חיובית - האם תנאי עבודתו של התובע
17 כפי שתוארו בהחלטה, השפיעו על התפתחות המחלה הרבה פחות
18 מאשר נתוניו האישיים (גורמי סיכון) של התובע, אם היו כאלה?

19

20 5. תשובת המומחה הרפואי בחוות דעתו מיום 26.6.05 היתה:

21 "מר קרמר אריה כבן 59, אשר במהלך עבודתו נחשף לעשן סיגריות. הנ"ל
22 סובל מ- CHRONIC PHARYNGITIS כאשר ברקע סובל מגיל צעיר מבעיות
23 בדרכי הנשימה כפי שפורט לעיל. בשנת 1995 מר קרמר אף נזקק לטיפולים
24 אנטיביוטיים עקב דלקות חוזרות בדרכי הנשימה העליונות.

25 על פי הספרות מקצועית ידוע שרמת COG_b בקרב הלא מעשנים באוכלוסיה
26 הכללית נמצאת סביב 1.5% - 0.4%. בסביבה COG_b יכולה להגיע עד 2% ואף
27 מעל לרמה זו.

28 מתיקו הרפואי ניתן ללמוד שמשרדו של מר קרמר היה באזור תעשייתי
29 כאשר מולו חניון למכוניות שמגיעות לצורך קבלת רישיונות. ז.א. שפליטת
30 מזהמים סביבתיים בסביבה זו אמורה להיות גבוהה יותר (כולל COG_b).

1 להערכתי מחלתו של מר קרמר החמירה בעקבות חשיפתו היומיומית
2 (אירועים זעירים) לעשן סיגריות (עישון פסיבי), ובנוסף לזיהום האוויר
3 שברקע שנובע מהמצאות אזור התעשייה ומגרש החניה בסביבה.
4 עם זאת אין ספק שרגישות דרכי נשימתו הייתה כקרקע פורייה וגרמה
5 לתופעות שקרוב לוודאי לא היינו רואים אצל אדם שלא סבל ממחלות רקע.
6 הייתי מעריך שכ- 50% מהחמרת מחלתו נתרמו ע"י חשיפה במסגרת
7 עבודתו".

8
9 .6 על פי בקשת הנתבע נשלחה למומחה הרפואי ביום 25.8.05 שאלת הבהרה
10 כדלקמן:
11 "מה משקלה של ההחמרה במחלת התובע, ובאיזה שיעור הוחמרה מחלתו,
12 לעומת מחלת התובע ללא אותה החמרה?"

13
14
15
16 .7 תשובת המומחה הרפואי בחוות דעת מיום 14.9.05 היתה:
17 1. "הנ"ל סובל מ- CHRONIC PHARYNGITIS ;
18 2. להערכתי, אין קשר סיבתי בין מחלתו לבין עבודתו ;
19 3. להערכתי, מדובר בהחמרה של מחלה שהייתה קיימת ע"י אירועים
20 זעירים של פגיעה בדרכי הנשימה בתקופת עבודתו במקום המדובר ;
21 4. להערכתי, כן יש לראות בהחמרת מחלתו של המבוטח תוצאה של
22 פגיעות קטנות וחוזרות אשר במצטבר גרמו למצב הנדון.
23 5. לתנאי העבודה הייתה השפעה פחותה בהרבה על התפתחות מחלתו
24 מאשר לנתוניו האישיים של המבוטח".

25
26 .8 להלן – קביעתי:
27 התובע נחשף במקום עבודתו ל"עישון פסיבי".
28 עישון פסיבי, שהינו גם עישון כפוי על האדם החשוף לו, מתרחש כאשר אדם
29 שאינו מעשן שואף לריאותיו עשן סיגריות שמעשנים אנשים אחרים
30 הנמצאים בסביבתו.

1 אותם "מעשנים פסיביים" נאלצים לשאוף לקירבם את העשן בדומה
2 למעשנים עצמם, ובכך הם הופכים בעצמם ל"מעשנים".

3

4 9. נזקי העישון הפסיבי במקומות עבודה הוכרו על ידי המחוקק, אשר הגביל על
5 פי חוק את העישון במקומות ציבוריים ובמקומות עבודה.
6 הגבלת עישון במקומות עבודה מקובלת היום בעולם המערבי, אשר נוכח
7 לדעת כי תופעת העישון, לרבות העישון הפסיבי מביאה לתחלואה והעדרויות
8 רבות מהעבודה.

9

10 10. במקרה דנן קבע המומחה הרפואי כי לתובע נגרמו פגיעות זעירות
11 (מיקרוטרומות), בהיותו חשוף לעשן סיגריות כבד במשך חצי שנה.
12 התוצאה המצטברת של פגיעות אלה היתה – מחלתו של התובע.
13 המומחה הרפואי קבע כי לתובע היה רקע אישי של רגישות בדרכי הנשימה,
14 אך חשיפתו לעשן סיגריות במקום העבודה גרמה להחמרת מצבו.
15 התובע גם נחשף לזיהום אויר ברקע עבודתו, אשר נבע מהימצאות אזור
16 תעשייה ומגרש חנייה בסביבה.

17

18 11. על פי ההלכה הנוהגת, קביעת קיומו של קשר סיבתי בין הפגימה או הליקוי
19 לבין ארוע בעבודה או שלילת קיומו של קשר כאמור, הינה קביעה משפטית
20 המושתתת על חומר הראיות והנתונה לשיקול דעתו של בית הדין - אלא
21 שבקביעה זו ניתן משקל מיוחד לחוות הדעת של המומחה – יועץ רפואי,
22 שנתמנה על ידי בית הדין לסייע בידו בתחום הרפואי (ראה לעניין זה
23 דב"ע לו/80-80 סימיון דוידוביץ – המוסד לביטוח לאומי פד"ע ז 374,
24 דב"ע נה/0-246 גיגי סוליקה – המוסד לביטוח לאומי (לא פורסם)).

25

26 12. מקריאה גורפת של שתי חוות הדעת של המומחה, עולה כי לתובע היתה
27 מחלה קיימת, אך היא הוחמרה על ידי אירועים זעירים של פגיעה בדרכי
28 הנשימה בתקופת עבודתו במקום המדובר.
29 פגיעה בעבודה יכול שתתרחש על דרך של גרימה, או על דרך של החמרה.

- 1 במקרה של החמרה, כבר הביא הרופא בחשבון שהרקע הכללי לבואה של
2 המחלה הוא נתוניו האישיים של התובע, אך העיתוי בו פרצה המחלה הוא
3 תוצאה של הנסיבות, אשר החמירו את מצבו של התובע.
4 משקלה הכללי של ההחמרה בא לידי ביטוי בחוות דעתו הראשונה של
5 המומחה, אשר קבע כי "50% מהחמרת מחלתו נתרמו על ידי חשיפה
6 במסגרת עבודתו".
7
8 13. התובע הרים איפוא את הנטל והוכיח כי מחלתו הוחמרה על ידי פגיעות
9 זעירות שאירעו כתוצאה מחשיפתו לעשן הסיגריות במשך כחצי שנה.
10 הנתבע, לא הוכיח כי משקל נתוניו האישיים של התובע היה הגורם המכריע
11 להחמרת מצבו.
12
13 14. לפיכך – אני קובעת כי מחלת התובע, אשר הוחמרה עקב תנאי עבודתו, היא
14 בגדר פגיעה בעבודה כמשמעותה בחוק.
15
16 15. התביעה – מתקבלת.
17 כיוון שהתובע היה מיוצג באמצעות הסיוע המשפטי – אין צו להוצאות.
18

ניתן היום ה' בכסלו, תשס"ו (6 בדצמבר 2005) בהעדר הצדדים.

ע. פוגל, שופטת
שופטת ראשית